

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømeråd

Kirkerådet

Dato: 09.04.2018

Vår ref: 18/00239-8

Dykkar ref:

Svar frå Møre bispedøme og Møre biskop på høyring om justert hovudgudsteneste og almenne føresegner frå Kyrkjerådet (05.01.2018)

Viser til brev frå Kyrkjerådet med dato 05.01.2018 med høyringa om justering av hovudgudstenesta og allmenne føresegner.

Høyringa vart endeleg handsama av Møre bispedømeråd i møte 06.04.2018 i sak 18/18 og vedteke høyringssvar ligg ved her.

Møre biskop handsama saka saman med Møre bispedømeråd, og som det går fram av høyringsuttalen, gjeldt svaret for begge høyringsinstansane.

Møre bispedømeråd ynskjer også å formidle og stille seg bak ei uttale til høyringa frå ungdomsrådet i Møre bispedøme, som også ligg ved dette brevet.

Med helsing

Arvid Helle
Leiar avdeling kyrkjeliv

Ole Kristian With Due
rådgiver misjon

Dokumentet er elektronisk godkjend og har difor ingen signatur.

Mottakaras:
Kirkerådet

Vår sakshandsamar
Ole Kristian With Due

Til

Kopi til

Høyrings svar frå Møre bispedøme og Møre biskop til Kyrkjerådet si høyring om justering av hovudgudstenesta og allmenne føresegner (Kyrkjerådet 05.01.2018)

Innleiing

Møre bispedømeråd og Møre biskop viser til høyringsbrevet frå Kyrkjerådet av 05.01.2018, og takkar for høvet til å svare på høyring om justering av ordninga for hovudgudsteneste og allmenne føresegner, og er glad for at det er gjort eit arbeid for å tilpassa gudstenesteordninga etter erfaringane frå innføringa av gudstenesteordninga i 2011. Møre bispedømeråd og Møre biskop har handsama høyringa saman, og Møre biskop sluttar seg til svaret frå Møre bispedøme på alle punkta nedanfor.

I tillegg til å svare på høyringss spørsmåla, ynskjer Møre bispedømeråd og Møre biskop (i det følgjande: «vi») også å gje nokre generelle tilbakemeldingar om høyringa:

Vi er glade for at det vert gjennomført ei høyring og at erfaringar frå åra med gudstenesteordninga som vart innført i 2011 vert lagt til grunn. Vi ser at eit omfattande arbeid med både forskning og andre undersøkingar ligg til grunn for høyringsforslaget. Sidan dette også er ei «justering» av ordninga, kan ein velje å ikkje høyre kyrkjelydane (jf. Regler for saksbehandling i liturgisaker §4). Kyrkjerådet vender seg ikkje direkte til kyrkjelydane som høyringsinstans, men har vedteke at kyrkjelydane er «velkomne til å delta» i høyringa).

Vi ynskjer likevel å peika på at kyrkjelydane burde vore formell høyringsinstans i saka, særskilt med tanke på spørsmåla i tema 1 og 2. Utviklinga av gudstenestereforma viser (som kyrkjerådet også skriv i høyringsforslaget, s 4) at ein grundig samtale på lokalkyrkjeplan om den liturgiske ordninga er naudsynt. Det er usikkert om eit justert høyringsforslag på det grunnlaget denne høyringa har, i stor nok grad tek omsyn til kyrkjelydane sine behov for å koma med sine erfaringar og innspel, og med det kan ordninga miste legitimitet og forankring lokalt.

Vi saknar også ei heilskapsvurdering i arbeidet med justeringa av gudstenesteordninga. Det er nyleg vedteke faste kyrkjemusikalske ledd, og ny dåpsliturgi vart vedteke i fjor. Høyringsbrevet har ingen vurdering om t.d. korleis dåpsliturgien med sine val påverkar resten av gudstenesta, med forbøn, lystenning, og val av nattverdbøn.

Vi erfarer at det mange stader er utvikla ein praksis med bønemandring saman med nattverd. Når den justerte gudstenesteordning ikkje lenger gjev høve til dette, vil desse kyrkjelydane måtte bryta med denne praksisen. Ungdomsrådet i Møre bispedøme har også i sitt møte 26.03.2018 handsama høyringa, og har valt å gje ei uttale om bønemandring i nattverden som Møre bispedømeråd og Møre biskop også stiller seg bak. Særutskrift frå ungdomsrådet sitt referat ligg ved vår høyring, men vi ynskjer også å gjenta det her:

Gudstenestehøyring

- Ungdomsrådet har eit ønske om at det skal vere mulegheit for bønemandring under hovudgudstenesten. Bønemandring er noko som gir bevegelse i kyrkjeromet. Mange synast det er godt å kunne tenne eit lys, skrive ein bøn under nattverddelen. Kan hende nokon ikkje har lyst å

ha nattverd, men ønsker å gjere noko anna for å kome Gud nær. Ungdomsrådet er redd for at eit viktig element dett bort i den nye gudstenestehøringa. Dei synast det må vere opp til kvar prest/kyrkjelyd for å avgjere om bønnevandring skal vere med i hovudgudstenesten eller ikkje.

Ungdomsrådet i Møre bispedøme, sak 18/18 26.03.2018

Vi er glade for at vi etter førespurnad fekk nynorsk omsetting av nokre av tekstane i liturgien, men vil peika på at ein hadde forventa at heile liturgien låg føre på nynorsk, og at dette skulle skje samtidig med bokmålsutgåva. Vi har ved fleire tidligare høve peika på mangelen på nynorsk i både høyringar og anna materiale frå både kyrkjerådet og NFG, og finn det naudsynt å understreka kritikken i denne omgang.

Vi ynskjer å peika på at det også er behov for at ein arbeider godt med liturgien på nynorsk. Når liturgi vert utarbeidd på bokmål, for så å bli «omsett» til nynorsk, er ikkje resultatet ein nynorsk liturgi, men ei nynorsk *omsetting* av bokmålsliturgien. Vi ynskjer å utfordre NFG til å bruke meir nynorsk når dei driv liturgisk språkarbeid.

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten.

Høringsspørsmål 1a: Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Møre bispedøme og Møre biskop meiner gudstjenestereforma har hatt både positive og negative sider for gudstjenestelivet i kyrkjelydane. På den eine sida er det ei positiv utvikling at det er fleire gudstjenester med nattverd og auka oppslutning om nattverd. Det er også veldig positivt at det er meir involvering i kyrkjelydane der det fungerer, særskild med tanke på medliturgar. At gudstjenesta fornyar seg, er stort sett positivt motteke, sjølv om ein kan vere ueinig i korleis ny ordning skal vere. Gudstjenestereforma har fungert fornyande og rekrutterande for nokre kyrkjelydar, særskild i samband med trusopplæringsreforma, og gjerne på tross av frustrasjonar kring ukjend musikk o.a.

Samstundes har også gudstjenestereforma hatt motsett verknad nokre stader. Involvering av konfirmantar som medliturgar fungere stort sett ganske godt, men for andre er terskelen for høg for å vere involvert som t.d. medliturg, slik at ein kan få problem med å få til involvering. Det at mykje nytt er ukjend, auka nattverdfrekvens og auka arbeidsmengd knytt til gudstjenesteførebuingane, bidreg nok også til lågare involvering.

Ei anna utfordring er at det til ein viss grad skjer ei «utskifting» av den gudstjenestefeirande kyrkjelyden nokre stader, der nye kjem til gjennom trusopplæringsarbeid og anna kyrkjelydsarbeid, eller vert rekruttert til involvering i gudstjenesta, medan endringar som verkar framandgjerande fører til at andre fell frå. I små kyrkjelydar har ein gjerne ikkje mykje rekrutteringsgrunnlag, slik at ein kan risikere å miste den faste kjernen i gudstjenestelivet og ende opp med gudstjenester der det stort sett er dåp eller tilhøyrande til trusopplæringstiltak til stades

Høringsspørsmål 1b: Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Det som har fungert godt, er særskilt involveringsdelen som har opna opp gudstenestedeltaking mange stader, og rekruttert nye inn i gudstenestearbeidet.

Nokre stader har også stadeigengjering og fleksibilitet fungert godt og ført til ei fornying, med t.d. val av lokalt forankra musikk, og at planarbeidet med lokale gudstenesteordningar har ført større eigarskap til gudstenesta.

Fokuset på nattverd og på utdelingsform med intinksjon har også vore ei utvikling som har fungert særst godt. Trusopplæringsreforma er også viktig, og gudstenestereforma har fungert godt i samband med trusopplæring.

Stadeigengjering og fleksibilitet, har også vore ei utfordring av di den har fungert framandgjerande både mellom sokn, så vel som lokalt i sokna. I mange av kyrkjelydane er også gudstenestefrekvensen veldig låg, og framandgjerung etter gudstenestereforma gjer at ein går mindre over soknegrenser når det ikkje er gudstenester i den eigne kyrkjelyden.

Det er også ein tendens til at lengda på gudstenesta har auka, til om lag 90 minutt frå om lag 60. Dette heng sjølvstamt saman med mykje dåp, færre gudstenester totalt og nattverd i fleire gudstenester – men sjølv liturgien vart også lengre i 2011. Gudstenestene har gjennomgåande hatt for mange valalternativ, også etter at ein har fastsett lokal grunnordning.

Samstundes har gudstenestereforma også ført til eit mykje større arbeidspress på kyrkjelege tilsette. Årsaka er at med fleire lokale grunnordningar (ofte innanfor same tenesteområde eller kommune), og med fokus på involvering i gudstenesta, krev gudstenestearbeidet mykje meir førebuing enn før 2011. Der prestar eller andre ikkje har tid til grundig førebuing av gudstenesta, går det også ut over kvaliteten på gudstenestene. Det er også mykje vanskelegere å skaffe vikarar på grunn av variasjonen i gudstenesteordningane.

Høringsspørsmål 1c: Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Vi meiner ein må rette særskild merksemd mot:

- Samspelet mellom gudstenesteliv og kyrkjelydsliv generelt. Involveringa har vore viktig, og det bør ein fortsetta med. Samstundes kan ikkje gudstenestearbeidet stå på eigne bein i kyrkjelydane. Kan ein arbeide med kyrkjelydsutvikling gjennom gudstenestearbeidet?
- Vidare tilrettelegging for barn og unge til nattverd, og god inkludering av trusopplæringstiltak i gudstenestearbeidet.
- Større gjenkjenning i liturgien, utan at det går ut over fleksibiliteten.
- Arbeide særskilt med den trusstyrkande dimensjonen i gudstenesta.

Høringsspørsmål 1d: Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

Møre ser først og fremst at ein treng å styrke atkjenninga i gudstenesta. Når det er sagt, er det samstundes viktig å leggja til rette for varierte gudstenesteuttrykk. Men kanskje skal ein vurdere å lage eigne ordningar for desse gudstenestene, heller enn at alle gudstenester skal vere basert på hovudordninga? Den gamle familiegudstenesta er eit døme på dette: Det var ei klar «sideordning» til høgmissa, og ein kunne lett kjenne ho att som det, men etter gudstenestereforma har det vore vanskelegare å laga barne- og familiegudstenester som har same atkjenning som hovudgudstenesta eller familiegudstenesta.

Høringstema 2: Alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten

Høringsspørsmål 2: Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Alminnelige bestemmelser)? Hva bør endres?

Vi meiner at lokal grunnordning fortsatt bør godkjennast av biskopen. Med mange små kyrkjelydar er det behov for å sjå gudstenesteordningane i ein større samanheng.

Høringstema 3: Justeringer i hoveddel I. Samling, ledd 1 – 8

3a: Ledd 1 Forberedelse:

Vi støtter endringa i høringsspørsmålet om obligatorisk opent kyrkjerom før gudstenesta.

3b: Ledd 1 Forberedelse:

Vi støtter ikkje endringa i høringsspørsmålet om presisering av at eventuell info om dagen skal vere kort. Informasjonen om gudstenesta må vere så tydeleg at alle kan ta del, utan at det vert behov for meir info undervegs.

3c: Ledd 2 Inngangssalme:

Vi støtter ikkje denne endringa. Det er etter det vi erfarer få kyrkjelydar som står ved inngangssalmen dersom det ikkje er prosesjon, eller dersom prosesjonen er under preludiet i staden. Å gjera det obligatorisk å stå ved inngangssalmen, vil for mange kyrkjelydar i Møre opplevast som sin stor endring, og skape uro. Det er også stor forskjell på korleis dette fungerer i kyrkjelydar der det er mange eller få deltakarar.

Dersom ein likevel ynskjer ein felles praksis, vert det foreslått at ein heller fjernar høvet til å stå under inngangssalmen (Almenne føresegner pkt. 64), men heldt fast på at ein står ved inngangsprosesjon slik det allereie er i rubrikken til ledd 2 i gudstenesteordninga frå 2011.

3d: Ledd 3 Hilsen:

Vi støtter endringa av namnet på leddet til «Hilsen».

Når det gjeldt å stå under helsinga, viser ein til førre spørsmål. Dersom ein likevel står under inngangssalmen, er det naturleg å stå under helsinga også. Det er også viktig at liturgen er ein tydeleg leiar av kyrkjelyden, og gjev teikn både til at ein skal reisa seg (dersom ho ikkje er i prosesjonen) og når ein skal setja seg.

Presiseringa av informasjon anten her eller i innleiinga, vert også støtta slik det vert foreslått.

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

Vi støtter forslaget om å endra samlingsbøna til eit valfritt ledd. Ein ynskjer likevel å peike på at dette er ei bøn som mange stader er utforma lokalt, og fungerer godt med bruk av barn og unge som medliturgar. Ein meiner også at i særskilde gudstenester med trusopplæringsfokus eller anna fokus på barn og unge, kan ein vurdera å gje høve til å ha samlingsbøna (sjølv sagt på sin eigen plass i gudstenesta) i staden for Dagens bøn.

Forslaget til nynorsk omsetting av den foreslegne samlingsbøn 9 treng også ei gjennomgang. Vi gjev her eit alternativt forslag til tekst, men rår til at Kyrkjerådet kvalitetssikrar alle nynorske tekstar grundig.

Forslag til nynorsk omsetting av foreslått forbøn 9

ML: Gud, du skapte alt ved ditt ord,
A: Jorda, havet og himmelen høyrer deg til.
ML: Du omgjev oss med nærværet ditt
A: Kvar celle er berar av di skaparkraft
ML: Anden gjev glede til alt som lever,
A: Og med din Ande lengtar vi etter rettferd,
ML: Om at skaparverket skal løysast frå lenkjene sine
A: at svoltne skal få mat,
ML: at fangar skal få fridom
A: at riket ditt skal koma til jorda med fred. Amen.

Høyringsspørsmål 3f: Ledd 5 Syndsbekjennelse: Har dere endringsforslag eller kommentarer til leddet syndsbekjennelse i høringsforslaget?

Vi har følgjande kommentarar til leddet syndsvedkjenning i høringsforslaget:

- 1) Ein støttar ei forkorting av leddet ved å ta bort det dobbelte kjærleiksbodet i innleiinga og høvet til takkebønn etter tilseiingsorda.
- 2) Ein støttar å ta bort høve til å søka biskopen om lokalt utforma syndsvedkjenning, samstundes som ein likevel har høve til å nytta andre syndsvedkjenningar på særskilde gudstenester.
- 3) Ein er kritisk til formuleringa «Guds barmhjertighet er stor» av di den knyter Guds miskunn til syndsvedkjenninga på ein måte som i mot intensjonen kan verke reduksjonistisk på gudsbilete og kan forsterka eit bilete av ein streng og dømande Gud. Dersom ein treng ein overgang når samlingsbøna fell bort, bør den i staden uttrykke vår tillit til Gud heller enn ein eigenskap ved Gud.
- 4) Ein meiner at dei tre syndsvedkjenningane som står att i høringsforslaget på ein tilstrekkeleg måte uttrykker ei syndsforståing også «coram Deo» (sjå høringsbrevet), og at det difor ikkje er naudsynt å laga ein ny fjerde syndsvedkjenning.
- 5) Ein meiner også at forslaget til den fjerde syndsvedkjenninga med uttrykket «...kjenner synda si makt i våre hjarte» uttrykker ei dualistisk syndsforståing som skil mellom mennesket og synda på ein måte som er framand for luthersk teologi. Dersom ein ynskjer å bruke denne bøna, kan ein alternativt byta denne formuleringa med td. formuleringa frå den noverande syndsvedkjenning nr. 6 «kjenner den vonde hug/lysten til det vonde»
- 6) Ein har ikkje kommentarar til den nynorske språkdrakta anna enn det som allereie er nemnd over.

3g: Ledd 6 Bønnerop kyrie:

Vi støtter høringsforslaget sitt forslag om å gjere Kyrieleddet obligatorisk.

3h: Ledd Lovsang gloria

Vi har ingen kommentar.

3i: Ledd Dagens bønn: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Vi meiner at Dagens bøn ikkje bør vera obligatorisk, men sjåast i samanheng med samlingsbøn og med heilskapen i gudstenesta når det t.d. er dåp. Ein meiner også at det ved spesielle gudstenester med trusopplæringsfokus eller anna fokus på barn og unge, kan vurderast å gje høve til å ha samlingsbøna (sjølv sagt på sin eigen plass i gudstenesta) i staden for Dagens bøn.

Høringsspørsmål 3 j: Gi eventuelt andre kommentarar til høringstema 3?

Vi meiner at gudstenesteordninga må gje gode høve for kyrkjelyden til å gje respons gjennom salmesong og anna, og det krev også ei tydleg agenda/vegledning.

Høringstema 4: Justeringar i hovuddel II. Ordet, ledd 9 – 17

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarar til hovuddel II. Ordet?

Ledd 9 og 10

Vi har ingen kommentarar til endringane i pkt. 4a g 4b (Ledd 9 og 10).

Ledd 12

Vi meiner at det ikkje er klokt å gjera Hallelujaomkvedet obligatorisk. Det er ulike erfaringar med kor godt det fungerer, og ein kan også ha behov for å nytta korsong eller andre salmar.

Det er også slik at i mange gudstenester, som er fulle av anna innhald, sløyfar ein gjerne ei eller begge lesingane og salmen mellom lesingane. På slike gudstenester er det små høve til å la salmeval setje preg på dagen, førebu kyrkjelyden på evangelieteksta og tydeleggjera kyrkjeårspreg. Resultatet vert ei statisk gudsteneste, kor det i enno større grad er opp til predikanten åleine å setje dagens tema ut frå evangelieteksta og kyrkjeåret. Vi meiner at det fortsatt bør vere høve til å velje salme i staden for hallelujavers.

Den føreslegne rubrikken som gjev høve til salme, anna svarledd, kor eller høgtidsvers som alternativ til Halleluja-responsen, er ikkje tydleg nok, og kan vera forvirrande. Alternativa til halleluja-svar bør tydeleggjerast dersom ein vel å halda fast på obligatorisk halleluja-omkvede.

Ledd 13

Vi har ingen kommentarar til ledd 13, 14 og 15 (pkt. 4d, 4e og 4f)

Ledd 16 Kunngjeringar

Fleire kyrkjelydar minnst sine døde under kunngjeringane, medan både 2011-liturgien og justeringa som ligg føre her har dette som ein del av forbøna. Vi meiner liturgien burde legga til rette for moglegheita til å minnst kyrkjelydens døde i kunngjeringane.

I tillegg til ordinære kunngjeringsopplysningar, opnar også kunngjeringsdelen for å lese opp namn og tenne lys for dåpsbarna. Det kan verte ei utfordring å utvikle kunngjeringsleddet slik at dei ulike element er godt tilpassa til kvarandre. Vi meier at vegleinga til Ledd 16 bør skissere ein tydlegare regi.

Ledd 17 Forbønn for kirken og verden

Ynskje om å tilpasse hovudgudstenesta til økumenisk praksis og dele den inn i 4 hovuddelar, fjernar hovudledd IV frå hovudgudstenesta og legg forbøna til gudstenesta sin orddel (Hovuddel III). Konsekvensen av ei økumenisk tilpassing fører til at høyringa tek til orde for at det ikkje lenger skal

vere høve til å ha bønnevandring som ein del av nattverden. Mange kyrkjelydar har gjort gode erfaringar med å invitere samstundes til nattverd og bønnevandring, og vi kan ikkje sjå at omsynet til økumenisk einskap skal leggje føringar som hindrar kyrkjelydane å vidareføre bønnevandringane som mange stader er godt innarbeidd praksis. Vi viser også til høyringsuttalen frå ungdomsrådet i Møre bispedøme: *«Ungdomsrådet er redd for at eit viktig element dett bort i den nye gudstenestehøringa. Dei synast det må vere opp til kvar prest/kyrkjelyd for å avgjere om bønnevandring skal vere med i hovudgudstenesten eller ikkje» (sjå vedlegg, ungdomsrådet i Møre bispedøme, sak 18/18 26.03.2018).*

Den nye dåpsliturgien vedteke av Kyrkjemøtet i 2017, har i ledd 7 – Bøn og lovprising høve til at bøn for dei døypte kan verta beden som ein del av forbøna i gudstenesta. Denne moglegheita bør også vere reflektert i forbønsliturgien.

Med omsyn til formuleringane i Forbønnsmodell 4 (fire himmelretningar) opplever vi at ordlyden i omkvedet er ueigna som lest kyrkjelydssvar og vil rå til at ein kan bruke anna kyrkjelydssvar dersom kyrkjelyden ikkje syng omkvedet.

Vidare reagerer vi på ordlyden i bøn 4 (mot nord). Formuleringa «for vår egen del av kirken og verden» verkar ekskluderande og skapar avstand. Det kommuniserer mykje betre med t.d. bøn 3 (mot sør) om denne delen av bøn 4 får ordlyden «våre søsken her».

Med omsyn til formuleringa i Forbønn 5 (omarbeiding av forbønn 1, Svenska kyrkans handbok) så reagerer vi på ordlyden av setning to i siste avsnitt. Det opnar for ny praksis å be for helgenane i vår kyrkje og vi trur at ein slik ny praksis ikkje bør innførast utan ein grundig samtale. Vidare bør verbet stå i presens, sidan vi trur at martyrar ikkje berre høyrer oldkyrkja til, men at dei også finns i dag og vitnar om trua på Gud. Ordlyden bør endrast til «Vi takker deg for helgenar og martyrar som vitnar om deg.»

Vi meiner elles den nynorske omsetjinga av forbøn 5 er god.

Gudstenesteordninga opnar for at ofringa ved særskilde høve kan skje anna stad i gudsteneste, t.d. ved utgangen på høgtidsdagar. Rubrikkordlyden bør difor lyde: «dersom det ikke feires nattverd i gudstjenesten, samles takkofferet inn her, eller på høytidsdager, et annet sted i gudstjenesten»

Høringstema 5 Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18-21

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdpraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/eller intinksjon og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/altersranken?

Møre bispedømeråd og Møre biskop erfarer at sjølv om både talet på gudstenester og gudstenestedeltakarar totalt går nedover, har både talet på gudstenester med nattverd og talet på nattverdsdeltakarar totalt auka sidan gudstenestereforma vart innført. Ein ser dette som ei positiv utvikling når det gjeld nattverdfeiringa i gudstenesta.

Vi erfarer også at utdelingsformene varierer mellom intinksjon og knefall, og at intinksjon får større plass i gudstenestene. Likevel brukar ein også knefall ved alteret, med jamne mellomrom og på særskilde dagar, også i kombinasjon med intinksjon ved andre utdelingsstader. Vi kjenner ikkje til at kyrkjelydar i Møre brukar ordninga som er tilrådd i allmenne føresegner pkt. 35.

Vi meiner at ordninga med intinksjon har vore svært viktig for å byggja ned hinder for nattverdsdeltaking, gjera det alminneleg i kyrkjelyden å delta, og gje born og unge lettare tilgang til

sakramentet. Særskild ser vi at born ofte «leier» fram vaksne som elles aldri ville gått til nattverd. Årsaker til dette kan m.a. vere at nattverden oftare går føre seg i kyrkjeskipet, og dermed oppfattast mindre stiv, og at ein er mindre på utstilling samstundes med at det er meir rørsle i kyrkjelyden. Likevel ser ein også at sjølv om nattverden på denne måten vert meir allmenn, fører det ikkje til at handlinga opplevast mindre «verdige» eller rituelt viktig.

Nokre kyrkjelydar i bispedømet har også hatt gode erfaringar med kombinasjonen av bønnevandring og nattverd, slik det var lagt opp til i 2011-liturgien. Sjå kommentaren til ledd 17 over.

Vi er kjend med at ein av utfordringane med intinksjon er at det vert hovudvekt på berre eitt av elementa. På sikt hadde det beste vore at ordninga med bruk av særkalkar også vert vanleg ved ståande nattverd, men samstundes veg det tyngre at nattverden opplevast meir tilgjengeleg med intinksjon.

Vi tilrår difor at ein ikkje strammar inn på utdelingsmåtar, men at ein tek konsekvensen av at intinksjon er populært og endrar pkt 35 i almenne føresegner tilsvarande, men utan å fjerne oppmuntringa til å bruka særkalkar ved ståande utdeling.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

2. person i Sanctus /Heilag, heilag

Sjå høyringsbrevet for ei utførlig diskusjon om pronomenet i «Heilag».

Vi er samd i å behalda andre person i «All jorda er full av din herlegdom», ikkje minst fordi det å skulle gå tilbake til tredje person slik det var i 1977-liturgien vil føre til mer forvirring i kyrkjelydane.

Kropp/Lekam

Vi støtter dei alternative utdelingsorda med «kropp». Det er med å normalisere bruken av ordet i overgangen frå «lekam» til «kropp», og vil gjera det meir naturleg på eit seinare tidspunkt å gjennomført bruka ordet «kropp», samstundes som lekam førebels også vert teke vare på i liturgien. Med det unngår vi at liturgiens språk stivnar, men utviklar seg med språkbruken elles.

Kalk/Beger

Vi støttar å gjennomføra bruken av «beger» framfor «kalk».

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Ledd 18

Vi er einige i at takkofferet inngår nattverdliturgien når det er nattverd, men stiller oss også spørjande til korleis ein tenkjer om kyrkjelydar eller særskilde gudstenester (som t.d. konfirmasjonsgudstenester) der ein har som sedvane å samla inn takkoffer ved utgangen. Sjå også kommentar om rubrikk i ledd 17 over.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringforslaget?

Ledd 20

Vi meiner det er positivt Fredshilsen/Pax no vert eit «kan»-ledd.

Det er også positivt å stramma inn alternative ord til velsigning av born og andre som ikkje skal ta i mot nattverden.

Vi er også einig i høyringsforslaget sitt forslag til tilseiingsord, og vil understreka Kyrkjerådets argumentsjon om at forslaget frå NFG si formulering «Vi har tatt imot Jesus» ikkje er eit tilstrekkeleg godt uttrykk for ei luthersk nattverdsforståing.

Ledd 21. Måltidets avslutning

Høyringsforslaget tek til orde for at alteret ryddast og at beger og disk dekkast med nattverdsklede etter fredsønse og før takkebøna. Vi ønskjer å halde fast på gjeldande ordning, der alteret vert rydda og beger og disk vert dekkast til etter takkebøna

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

Høringsspørsmål 6: Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

Det er positivt at det er tydeleggjort kva delar av liturgien andre enn liturgen kan seie.

Nattverdbøn A

Vi stiller seg uforståande til at det er naudsynt å gjera dei foreslegne justeringane i nattverdbøn A. Ein meiner at særskilt at ordlyden i siste setning bør behaldast etter noverande ordning: Bøna rettar seg til den «Nådige Gud» og bøna til den treeinige Gud vert utydeleg når ein brukar pronomenet «han» i siste setning.

Nattverdbøn B

Vi meiner at tredje setning i prefasjonsbøna bør få ei språkleg justering og lyde: «Han oppfylte din vilje då han strakte *sine hender ut* på krosstreet»

Nattverdbøn D

Vi meiner formuleringa «over brødet og over vinen og over oss» fungerer språkleg dårleg.

Nattverdbøn E

Vi meiner at det er godt med ei forenkling i språket i denne bøna. Samstundes meiner vi at det er naudsynt å behalda omgrepet «din store familie». Sjølv om barn i dag har mange familiekonstellasjonar og kan bera på vonde opplevingar med det å vere familie, er det jo nettopp eit poeng at den familien vi vert ein del av i dåpen, og den familierelasjonen vi har med Gud som far og Jesus som bror er kvalitativt annleis. I staden for at vi skal projisere vår forståing av omgrepet familie på vår relasjon til Gud, redefinerar Kristus familieomgrepet ved korset (jf. Joh 19,26-27) og gjev det et nytt innhald. Det er viktig å halde fram denne familieførståinga i samband med nattverden – og omgrepet «dine vener» gjev ikkje god nok teologisk uttrykk for fellesskapen i Kristus gjennom dåpen, uttrykt i nattverdsfellesskapen. Vi meiner difor at i bøna før innstiftingsorda bør ein halda på formuleringa «der du samlar oss som din store familie».

Nattverdbøn G

Vi er glade for at det er laga ei ny nattverdbøn til bruk i lange gudstenester. Vi meiner også at ein må vere klar over at i mange kyrkjelydar som har få gudstenester, men mykje som skal inn i dei få gudstenestene ein har, kan denne ordninga stå i fare for å bli ei normalordning.

Hørings spørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

Ledd 22 Salme

Vi erfarer ikkje at det er brei tradisjon for å stå under siste salme i vår gudstenestefeiring, med unnatak av når det er utgangsprosesjon (jf. også inngangssalmen og svaret vårt i Ledd 2 over) eller ved særskilde høve som t.d. 1. påskedag. Vi foreslår at ein ikkje gjev høve til å stå under utgangssalmen (med unnatak av prosesjon eller ved særskilde høve), eller gjer det valfritt.

Ledd 24. Utsendelse

Vi ynskjer ikkje at ein skal avgrensa høvet til å laga alternative utsendingsord.

Vi ynskjer også å foreslå eit alternativ til utsendingsord, basert på Joh 20,21 der Jesus seier «Som Far har sendt meg, sender eg dykk». Dette kan følgjast opp med «Gå i fred» slik som dei andre utsendingsorda, men her fungerer det ekstra godt av di det er eit ekko av Jesu egne ord «Fred vere med dykk» i byrjinga av bibelverset over.

Grunnen til at Joh 20,21 er eit høveleg utsendingsord, er at dette er eit av bibelorda som gjev fundamentet til ei moderne misjonsforståing, der kyrkja sitt oppdrag i både lokal- og det globale samfunnet vert knytt til Jesu eige liv og teneste, og sett i samanheng med den gudstenestefeirande kyrkjelyden si teneste utanfor kyrkja. Ei slik misjonal kyrkjeforståing (ekkleiologi) har etter kvart sigla fram i økumenikken som eit fundamentalt perspektiv i ei økumenisk forståing av kva det er å vere kyrkje, og er eit av dei sentrale tema i Kyrkjenes verdsråds Faith and Order-komite sitt dokument «The Church – Towards a Common Vision»

Samstundes er bibelordet allereie brukt ein del som utsendingsord i openberringstida, og vil også gje kyrkjelydane høve til å svare på eit av kyrkjemøtet sine utfordringar i KM 07/2012 Misjon til forandring. I vedtaket pkt 2. skriv dei: «Kirkemøtet utfordrer lokalmenigheten til å se sendelsesdimensjonen i sitt arbeid med evangelisering, diakoni og økumenikk. Kirkemøtet oppfordrer menigheten til at et slikt helhetlig misjonsengasjement styrkes i forkynnelsen, synliggjøres i gudstjenester og i arbeid med lokale planer for trosopplæring, diakoni og kultur.»

Ledd 25. Postludium/Utgangsprosesjon

Vi meiner at lys i av økumenisk kyrkjeforståing (over) gjev formuleringa i 2011-liturgien sin rubrikk «Ein kan òg følgja opp det diakonale oppdraget ved utsendinga med fellesskapssamling, soknebod, anna besøksteneste, forbønsteneste og andre handlingar» eit for snevert bilete av både diakonien og av utsendinga sitt oppdrag. Dette oppdraget er tydeleg misjonalt i moderne forstand – vi er som kyrkje sendt til å dele evangeliet i ord og handling lokalt og globalt. Dersom ein skal bruka «oppdrag» i denne rubrikken, bør ein skriva «Ein kan følgja opp oppdraget ved utsendinga med fellesskapssamling, soknebod, anna besøksteneste, forbønsteneste og andre diakonale eller misjonale handlingar.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedøme

UNGDOMSRÅD 2018

MØTEREFERAT

MANDAG 26.MARS 2018

FJELLSETRA LEIRSTAD

KL.11.00 – 16.00

Sak 08/18

Eventuelt

Gudstenestehøyring

- Ungdomsrådet har eit ønske om at det skal vere muleghet for bønnevandring under hovudgudstenestene. Bønnevandring er noko som dei synast hjelp på å få litt bevegelse i kyrkjeromet. Mange synast det er godt å kunne tenne eit lys, skrive ein bøn i samanheng med dei går til nattverd. Kan hende andre ikkje har lyst å ha nattverd, men ønsker å gjere noko anna for å kome Gud nær. Ungdomsrådet er redd for at eit viktig element dett bort i den nye gudstenestehøyringa. Dei synast det må vere opp til kvar prest/kyrkjelyd for å avgjere om bønnevandring skal vere med i hovudgudstenesten eller ikkje.

Ref

Inger Marie J.Sylte,
Fjellsetra 26.mars 2018